

INNOVATSIYALARNI JAMOA ORQALI JORIY ETISHDA BOSHQARUV STRATEGIYALARI

Toshkent viloyati Angren shahar

1-son Politekhnikum direktori

Abdisattorov Zokir Abdumuminovich

ANNOTATSIYA Ushbu maqolada ta'lim muassasalarida innovatsiyalarni jamoa orqali joriy etishning samarali boshqaruv strategiyalari keng miqyosda tahlil qilinadi. Maktab yoki politexnikum rahbari uchun innovatsion boshqaruv nafaqat yangi texnologiyalarni joriy qilish, balki jamoani motivatsiya qilish, ijtimoiy-psixologik muhitni mustahkamlash, o'qituvchilarning malakasini oshirish va o'zgarishlarga tayyorlik darajasini shakllantirishni ham qamrab oladi. Maqolada jamoaviy innovatsion jarayonlarni boshqarishning zamonaviy yondashuvlari, liderlik modellari, kommunikatsiya tizimining ahamiyati, qaror qabul qilish mexanizmlari hamda raqamli transformatsiya sharoitida samarali boshqaruvning omillari yoritib beriladi. Shuningdek, innovatsiyalarni joriy etish jarayonida uchraydigan muammolar va ularning oldini olish strategiyalari bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar Innovatsiya, jamoa boshqaruvi, boshqaruv strategiyasi, ta'lim rahbariyati, raqamli transformatsiya, pedagogik innovatsiyalar, kommunikatsiya, liderlik, motivatsiya, jamoaviy hamkorlik, o'zgarishlarni boshqarish.

ANNOTATION This article provides an extensive analysis of effective management strategies for implementing innovations through teamwork in educational institutions. For a school or polytechnic director, innovation management involves not only the introduction of new technologies but also motivating staff, strengthening the socio-psychological environment, improving teachers' professional skills, and building readiness for change. The study examines modern approaches to managing collaborative innovation processes, leadership models, the role of communication systems, decision-making mechanisms, and the key factors of effective management in the context of digital transformation. The article also offers scientific and practical

recommendations for addressing challenges that arise during the implementation of innovations and strategies to prevent potential obstacles.

Key words Innovation, team management, management strategy, educational leadership, digital transformation, pedagogical innovations, communication, leadership, motivation, teamwork, change management.

KIRISH Bugungi kunda dunyo miqyosida iqtisodiyot, sanoat, ta'lim va ijtimoiy sohalarda raqobatning kuchayishi, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi va global transformatsiya jarayonlari ta'lim tizimiga yangicha yondashuvlarni joriy etishni taqozo etmoqda. Shunday sharoitda ta'lim muassasasi rahbarining asosiy vazifalaridan biri — innovatsion faoliyatni rivojlantirish, pedagogik jarayonda yangicha texnologiyalarni qo'llash, jamoani o'zgarishlarga safarbar etish va boshqaruvning zamonaviy strategiyalarini tatbiq etishdir.

Innovatsiya — bu faqat yangi texnika yoki uslub emas, balki muassasaning boshqaruv madaniyati, jamoaviy hamkorlik, kasbiy kompetensiyalar, tashkiliy jarayonlar va o'quv sifatini tubdan yaxshilashga qaratilgan kompleks o'zgarish tizimidir. Innovatsiyalarni joriy etish, avvalo, jamoaning o'zgarishlarga tayyorligi, rahbarning liderlik salohiyati, mavjud resurslardan oqilona foydalanish va o'quv muassasasining aniq strategik maqsadlar bilan ishlashini talab qiladi. Ta'lim muassasasida jamoa orqali innovatsiyalarni joriy etish jarayoni ko'p omilli murakkab tizimdir. Unda direktor faqat boshqaruvchi emas, balki **transformatsion lider, motivator, strateg, tashkilotchi va kommunikator** sifatida faoliyat yuritadi. Rahbarning innovatsion jarayondagi roli – o'qituvchilarda o'zgarishlarga bo'lgan ishonchni mustahkamlash, yangiliklarni o'zlashtirishga shart-sharoit yaratish va tashabbuslarni rag'batlantirishdan iborat.

Zamonaviy ta'limni innovatsion rivojlantirishda xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, innovatsiyalarni samarali joriy etishning eng ta'sirchan omillaridan biri — bu jamoaning o'zaro hamkorligi va bir maqsad sari yo'nalgan faoliyati hisoblanadi. Jamoaviy boshqaruv modeli ta'lim muassasasida ijodiy muhitni shakllantiradi, o'qituvchilarni o'z g'oyalarini erkin ifoda etishga undaydi, tashabbuskorlikni

kuchaytiradi va yangiliklarni tezroq sinovdan o'tkazish imkonini beradi. Shuningdek, o'zgarishlarga qarshi psixologik to'siqlar, yetarli axborot va metodik ko'makning yo'qligi, malaka yetishmovchiligi, vaqt resurslari cheklanganligi kabi muammolar mavjud bo'lib, bu jarayonni boshqarishda ilmiy asoslangan strategiyalarning ahamiyatini yanada oshiradi. Shu nuqtai nazardan, ta'lim muassasasi direktori innovatsion o'zgarishlarni boshqarishda:

- jamoaning ichki imkoniyatlarini tahlil qilishi;
- yangi g'oyalarni ilgari surishi;
- o'qituvchilarning kasbiy o'sishini qo'llab-quvvatlashi;
- innovatsion loyihalarni rejalashtirishi;
- jamoaviy muloqotni rivojlantirishi;
- motivatsiya tizimini yo'lga qo'yishi kabi muhim vazifalarni bajaradi.

Shu asosda, mazkur maqolada innovatsiyalarni jamoa orqali joriy etishning nazariy asoslari, samarali boshqaruv strategiyalari, jamoaviy hamkorlikning ahamiyati hamda ta'lim muassasasi rahbarining ushbu jarayondagi liderlik faoliyati ilmiy yondashuv asosida tahlil qilinadi. Maqola ta'lim muassasalarida boshqaruvni modernizatsiya qilish, jamoaning innovatsion salohiyatini oshirish va o'quv jarayonini takomillashtirish uchun amaliy tavsiyalarni ham o'z ichiga oladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Innovatsion jarayonlarning nazariy asoslari va jamoaning o'rni. Ta'lim sohasida innovatsion jarayonlar ilmiy-texnikaviy taraqqiyot, zamonaviy pedagogik yondashuvlar, raqamli transformatsiya, kompetensiyaviy ta'lim talablari va mehnat bozori ehtiyojlari bilan uzviy bog'liq. Innovatsiya ta'lim tizimida ko'proq quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'ladi:

- pedagogik texnologiyalarning yangilanishi;
- o'qitishning raqamli platformalarga o'tishi;
- STEAM, CLIL, modul asosidagi ta'lim kabi metodlarning joriy etilishi;
- boshqaruvning avtomatlashtirilishi;
- baholashning zamonaviy monitoring tizimlaridan foydalanish.

Bu jarayonlarda jamoa markaziy o‘rin egallaydi. Chunki innovatsiya bir kishining g‘oyasi bilan boshlanishi mumkin, ammo uni amaliyotga tadbiq qilish jamoa ishtirokisiz imkonsiz. Jamoa quyidagi funksiyalarni bajaradi: yangiliklarni muhokama qilish va ekspertiza qilish; innovatsion loyihalarni birgalikda rejalashtirish; tajriba-sinov ishlari olib borish; natijalarni tahlil qilish va takomillashtirish; o‘zaro bilim almashish orqali tajriba boyitish. Shunday qilib, innovatsion jarayonning samaradorligi jamoaning malakasi, motivatsiyasi, ichki madaniyati va rahbar bilan kommunikatsiyasiga bog‘liq.

Innovatsiyalarni joriy etishda rahbarning boshqaruv strategiyalari. Transformatsion liderlik zamonaviy boshqaruvning eng samarali shakllaridan biri bo‘lib, rahbar jamoaga ilhom beradi, yangilikka ishonch uyg‘otadi va o‘qituvchilarning kasbiy o‘rishiga sharoit yaratadi. Bu liderlikning asosiy tamoyillari: Ilhomlantiruvchi motivatsiya — jamoaga aniq maqsad qo‘yish va ularda o‘zgarishga ishonch uyg‘otish. Individual yondashuv — har bir o‘qituvchi bilan alohida ishlash, kuchli va zaif tomonlarini aniqlash.

Intellektual stimulyatsiya — o‘qituvchilarni mustaqil fikrlashga, ijodkorlikka va yangilik taklif qilishga rag‘batlantirish. O‘ziga namuna bo‘lish — rahbarning o‘zi birinchi bo‘lib yangilikni qo‘llashi, o‘zgarishlarga tayyor ekanini ko‘rsatishi.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, transformatsion liderlik jamoaning innovatsion faolligini 40–60% gacha oshiradi. Rahbar innovatsiyalarni joriy etishda uzoq muddatli strategik reja ishlab chiqishi kerak. Ushbu bosqich quyidagilarni o‘z ichiga oladi: muassasaning innovatsion salohiyatini diagnostika qilish; mavjud infratuzilmani tahlil qilish; asosiy muammolarni aniqlash; aniq natijalar va KPI ko‘rsatkichlarini belgilash; innovatsion loyihalar xaritasini tuzish; resurslarni (texnik, moliyaviy, kadrlar) taqsimlash.

Masalan, politexnikumda:

“Raqamli laboratoriyalar”,

“Elektron portfel tizimi”,

“Mutaxassislik bo‘yicha dual ta’lim modeli”,

“Onlayn baholash tizimi”

kabi loyihalar strategik rejaning tarkibiy qismi bo‘lishi mumkin.

Jamoaviy boshqaruv — ta’lim jarayonida barcha pedagoglarni qaror qabul qilishga jalb qiladigan tizim. Uning afzalliklari: innovatsion g‘oyalarning ko‘pligi; xavf va xatolarni birgalikda baholash imkoniyati; jamoaning qaror uchun mas’ullik hissining oshishi;

o‘qituvchilar o‘rtasida hamkorlik, qo‘llab-quvvatlashning kuchayishi. Jamoaviy boshqaruv quyidagi mexanizmlar orqali amalga oshirilishi mumkin: ishchi guruhlar; mintaqaviy (sektorlar kesimidagi) hamkorlik; davra suhbatlari; “brainstorming” sessiyalari; mentorlik tizimi; haftalik pedagogik kengashlar.

Innovatsion muhitning asosiy ustuni — korporativ madaniyat. Bu quyidagi elementlarni qamrab oladi: ochiq muloqot va fikrlar almashinuvi; yangiliklarga ijobiy munosabat;

hamkorlik va qo‘llab-quvvatlash madaniyati; “Xodim — asosiy qadriyat” tamoyili;

tashabbusni rag‘batlantirish tizimi. O‘qituvchilar o‘z g‘oyalarini qo‘rqmay ayta oladigan muhitda innovatsiya tezroq shakllanadi.

Innovatsion jarayonlarni jamoa orqali tashkil etish bosqichlari. Diagnostika va tayyorgarlik ishlari Bu bosqichda:

- o‘qituvchilarning kompetensiya darajasi aniqlanadi;
- muassasaning texnik-texnologik bazasi baholanadi;
- o‘quv jarayoniga ta’sir qiluvchi tashkiliy muammolar o‘rganiladi;
- jamoaning o‘zgarishlarga tayyorlik indeksi ishlab chiqiladi.
- Ushbu ma’lumotlar asosida real imkoniyatlarga mos innovatsion loyiha shakllantiriladi.

Ishchi guruh quyidagi tarkibda bo‘ladi:

yo‘nalish bo‘yicha yetakchi o‘qituvchi;

metodist;

IT mutaxassis;

psixolog;
boshqaruv xodimi.

Innovatsiyalarni joriy etishda uchraydigan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari

Pedagoglarning o'zgarishlarga qarshiligi

Bu psixologik omillar bilan bog'liq. Qarshilikning sabablari:

yangilikni to'liq tushunmaslik;

qo'rquv va ishonchsizlik;

ortiqcha yuklama.

Yechimlar: seminarlar, treninglar, yetakchilar orqali motivatsiya berish, izchil tushuntirish ishlari. Kompyuterlar, internet, interaktiv doskalar yetishmasligi innovatsion jarayonni sekinlashtiradi.

Yechimlar:

bosqichma-bosqich raqamlashtirish;

grant loyihalarida ishtirok;

homiylilik asosida texnik bazani kuchaytirish.

Malaka yetishmovchiligi

Ba'zi o'qituvchilar yangi texnologiyalarni qo'llay olmasligi mumkin.

Yechimlar:

muntazam malaka oshirish;

ustoz-shogird tizimini rivojlantirish;

amaliy treninglar o'tkazish.

Tashkiliy muammolar

Vaqt taqchilligi, yuklamaning ko'pligi, rejalar mos kelmasligi.

Yechimlar:

dars jadvalini optimallashtirish;

ishchi guruhlar orqali vazifalarni taqsimlash;

vaqt menejmenti bo'yicha treninglar.

Innovatsion jarayonlarda motivatsiya va kommunikatsiya mexanizmlarining roli

Motivatsiya turlari:

maqto'v (verbal motivatsiya);

moddiy rag'bat;

ustozlik faoliyati uchun qo'shimcha soat;

kasbiy ko'nikmalarni oshirish imkoniyatlari;

tashabbuslarni e'tirof etish va ommalashtirish.

Kommunikatsiya vositalari:

direktor — o'qituvchi uchrashuvlari;

ichki axborot tizimlari (Telegram guruhlari, platformalar);

ochiq eshiklar kuni;

davra suhbatlari;

pedagogik kengashlar.

Yaxshi kommunikatsiya bo'lmagan muassasada innovatsiya rivojlanmaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR Ta'lim sohasida dolzarb bo'lgan innovatsion jarayonlar, ularni jamoa orqali samarali joriy etish mexanizmlari va boshqaruv strategiyalarini tahlil qilish natijalari shuni ko'rsatadiki, zamonaviy ta'lim muassasasining muvaffaqiyati, avvalo, rahbarning boshqaruv madaniyati, liderlik salohiyati hamda jamoaning birlashgan holdagi faoliyatiga bog'liqdir. Innovatsiyalarni tatbiq etish jarayoni murakkab, ko'p bosqichli tizim bo'lib, pedagoglar, texnik xodimlar, metodistlar, psixologlar va boshqa bo'g'inlar o'rtasida mustahkam hamkorlikni talab qiladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ta'lim muassasasida innovatsion o'zgarishlar samarasi rahbar tomonidan to'g'ri tanlangan boshqaruv strategiyalariga tayanadi. Xususan:

Transformatsion liderlik jamoaning yangilikka bo'lgan ishonchini oshirib, pedagoglarda ijodiy fikrlash va tashabbuskorlikni kuchaytiradi; **Strategik rejalashtirish** innovatsion jarayonni tizimli, bosqichma-bosqich va aniq maqsadlar asosida tashkil etishga imkon beradi; **Jamoaviy boshqaruv modeli** pedagoglar

oʻrtasida hamkorlik madaniyatini rivojlantirib, yangiliklarni birgalikda ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etishda yuqori samaradorlik yaratadi; **Korporativ madaniyatni shakllantirish** taʼlim muassasasida ijobiy psixologik muhit, oʻzaro hurmat va qoʻllab-quvvatlash tamoyillarini mustahkamlaydi, bu esa innovatsiyalarning tezroq ommalashishiga xizmat qiladi.

Shuni alohida taʼkidlash kerakki, innovatsiyalarni joriy etish jarayonida uchraydigan toʻsiqlar — pedagoglarning oʻzgarishlarga qarshiligi, texnik resurslarning cheklanganligi, malaka yetishmovchiligi, tashkiliy muammolar — toʻgʻri tashkil etilgan boshqaruv, muntazam treninglar, motivatsion tizimlar va jamoaviy tahlil sessiyalari orqali bartaraf etilishi mumkin. Yuqoridagi tahlillar asosida quyidagi **umumiy xulosalar** chiqarildi: **Innovatsiya — taʼlim muassasasining rivojlanishi uchun zarur boʻlgan strategik jarayondir** va uni jamoa ishtirokisiz joriy etish mumkin emas. **Rahbarning innovatsion jarayonlardagi liderlik roli** jamoaning faolligini, motivatsiyasini va yangilikka boʻlgan ishonchini taʼminlaydi. **Jamoa orqali boshqaruv modeli** hamkorlikni kuchaytirib, pedagogik jarayonlarning sifatini oshirishda muhim omil boʻlib xizmat qiladi. **Raqamli texnologiyalarni joriy etish** taʼlim jarayonini optimallashtiradi, kuzatuv va monitoringni yengillashtiradi, oʻquvchilar bilan ishlash samaradorligini oshiradi. **Kasbiy rivojlanish va malaka oshirish tizimi** oʻqituvchilarning innovatsion kompetensiyasini shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Innovatsion muhitda **korporativ madaniyat, ochiq muloqot, tashabbusni ragʻbatlantirish** kabi omillar taʼlim muassasasining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Gardner, R. C. (1985). *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. London: Edward Arnold.
2. Dörnyei, Z. (2001). *Motivational Strategies in the Language Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.

3. Krashen, S. D. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition*. Oxford: Pergamon Press.
4. Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching*. 5th edition. Pearson Education.
5. UNESCO. (2016). *Technical and Vocational Education and Training (TVET) Strategy 2016–2021*. Paris: UNESCO Publishing.
6. Faxriddin B., No‘monbek A. ABS SISTEMASI BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNING TORMOZ SAMARADORLIGINI MATEMATIK NAZARIY TAHLILI //International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING. – 2024. – Т. 4. – №. 1. – С. 333-337.
7. Qurbonazarov S. et al. ANALYSIS OF THE FUNDAMENTALS OF MATHEMATICAL MODELING OF WHEEL MOVEMENT ON THE ROAD SURFACE OF CARS EQUIPPED WITH ABS //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2024. – Т. 4. – №. 8. – С. 45-50.
8. Xuzriddinovich B. F. et al. ABS BILAN JIHOZLANGAN AVTOMOBILNI TORMOZ PAYTIDA O‘ZO O‘ZIDAN VA MAJBURIY TEBRANISHLARINI TORMOZ SAMARADORLIGIGA TA‘SIRINI TAHLIL QILISH //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 47. – №. 4. – С. 81-87.
9. Xusinovich T. J., Ro‘zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O‘RGANISH.
10. Karshiev F. U., Abduqahorov N. ABS BILAN JIHOZLANGAN M1 TOIFALI AVTOMOBILLAR TORMOZ TIZIMLARINING USTIVORLIGI //Academic research in educational sciences. – 2024. – Т. 5. – №. 5. – С. 787-791.
11. Каршиев Фахридин Умарович, Н.Абдуқаҳоров ИЗУЧЕНИЕ МИКРОСТРУКТУРЫ СТАЛИ В МАТЕРИАЛОВЕДЕНИИ//<https://www.iupr.ru/6-121-2024>

https://www.iupr.ru/files/ugd/b06fdc_15c4798c874a4ddab326a52bd3af34ea.pdf?index=true

12. Xusinovich T. J., Ro'zibayevich M. N. M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O'RGANISH.
13. Farxadjonovna, Bekimbetova Elmira, and Abduqahorov No'monbek. "STARTING ENGINES AT LOW TEMPERATURES." Multidisciplinary Journal of Science and Technology 5.2 (2025): 83-87.
14. Xusinovich, Turdialiyeв Jonibek, and Mo'minov Nurali Ro'zibayevich. "M1 TOIFALI AVTOMOBILLARNI TURLI MUHITLARDA TORMOZLANISHINI TAHLIL QILISH VA PARAMETRLARINI O'RGANISH."
15. В. Я. Бочкарев. Новые технологии и средства измерений, методы организации водоучета на оросительных системах. Новочеркасск, 2012, 227 с
16. В.А.Втюрин. Автоматизированные системы управления технологическими процессами. Основы АСУТП. Санкт-Петербург 2006, 154 с.
17. Рачков М.Ю. Технические средства автоматизации.- Москва: МГИУ, 2006,- 347 с.
9. Vohidov A.X. Abdullaeva D.A. Avtomatikaning texnik vositalari. T..TIMI, 2011. 180 b.